Kriegsoverblikk

De kommende sommermåneder vil bringe kamper av avgjørende karakter. Selv om de ikke bringer krigen til en endelig avslutning, vil de bli av et slikt omfang at man, når de er forbi, vil ha et klarere bilde av sluttresultatet. Begge de krigførende parter forbereder seg på en ny krigsvinter. Fra engelsk side fremhevet man allerede tidlig at først i 1943 skulde det britiske verdensrike gjøre en full militær innsats. Først da vilde produksjonen av fly og tanks ha nådd en tilstrekkelig høyde. Men mange ting tyder på at tidspunktet er rykket fram. For kort tid siden erklærte arbeidsminister Bevin: England vil snart gå til angrep. De kommende seks måneder vil bli et ytterst viktig tidsavsnitt. - Samtidig vil kampene bli bitrere og for tyskernes vedkommende sikkert anta en desperat karakter. - En må derfor vente at de ikke vil vike tilbake for noe middel, og at de vil ta nye og fryktelige våpen i bruk under denne siste store oppmarsj. Det var uten tvil dette som var bakgrunnen for Churchills siste tale. Talen var preget av en optimisme som en sjelden hører fra det hold. For første gang hadde en inntrykk av at han rådde over store styrker og krefter, etter et endeløst slit med oppbyggingen. Men det centrale i hans tale var advarsele til den tyske krigsledelsen mot å anvende gass. Han vilde ta hele verden til vitne på at han hadde gitt en alvorlig og bestemt advarsel, og garanterte at det vilde bli satt inn en overlegen britisk-amerikansk flystyrke over Tyskland i samme øyeblikk det bevises at tyskerne hadde brukt gass, selv om de bare anvente den på østfronten. Tyskernes nølen med sitt svar og den form det kom i, tydet ikke på ren samvittighet. -

Fremdeles hevder det seg sterke røster i England for å skape en annen front, selv om en slik offensiv i og for seg skulde føre til nederlag. Hovedsaken er ikke om det blir et Marne eller Dunkerque fremhever man, hvis man kan berøve tyskerne deres offensive kraft. Men regner da med at styrkeforholdet på østfronten er slik at en forholdsvis mindre forskyvning vilde bringe vektskålen til å vippe i riktig retning. Det eneste Churchill nevnte om dette i sin tale, var at luftangrepene vilde fortsette over en serie tyske byer. Og i forbinnelse med det siste angrepet på Mannheim, nat til 20. mai, ble det fra offisielt britisk hold hevdet at dette bare var en forsmak. Det britiske luftvåpen vilde i nære fremtid opperere med ca. ~~1000~~ 1000 fly over det utpekte område, mens de angripende styrker i vårens angrep har ligget omkring 300. I Den senere tid har det hendt stadig oftere at dagangrep mot Frankrike ikke er mødt av tyske jagermotstandere. Det er et av de mange tegn som tyder på at omsider er det lykkes å knekke tyskernes overvekt av fly. Det kan i samme forbinnelse nevnes at da det konsentrerte angrep ble satt inn mot Kertsj, stoppet samtidig luftangrepene over Malta nesten opp. Og det er neppe tvilsomt at tyskerne måtte overføre flystyrker fra Sicilia for å kunne gjennemføre opperasjonene på Krim. Det er helt utelukket at tyskerne heretter vil kunne holde tritt i fabrikasjonen av dette for krigens utfall bestemmende våpen. Tvertimot vil den engelsk-amerikanske og russiske produksjonen stadig distansere motstanderen på dette felt ettersom standariseringen av de prøvete kampfly nå er færdig. Allerede nå lager U.S.A. ca. 1000 kampfly pr. uke eller 4000 i måneden, og produksjonen øker sterkt. Hertil kommer så den engelsk-russiske produksjon som sammenlagt fremdeles er større en den amerikanske. -

Østfronten.

På østfronten har det i den siste uken vært to begivenheter av stort omfang. Det tyske angrepet på Kertsj er på det nærmeste gjennemført etter forbitrede og blodige kamper. Fremdeles holder russiske avdelinger omegnen av byen, mens den russiske svartehavsflåten gjennemfører transporten av soldater til østsiden av stredet. Dette overraskende resultat ble nådd etter en hensynsløs innsats av fly og tropper fra tysk side. Og som ventet søker tyskerne å utnytte fremgangen på Krim til et angrep på Sevastopol, det viktigste russiske støttepunkt på sydspissen av Krim. Foreløbig er angrepet ikke av største omfang.

Med gjennemføringen av Kertsj har tyskerne vunnet en viktig posisjon

på veien til Kaukasus. Men det vilbli en meget vanskelig oppgave å forsere stredet, Selv om det på enkelte steder ikke er mere enn 10 km. bredt. Bare med en knusende lokal flyoverlegenhet vil det være mulig å sette den sterke russiske flåten og det russiske flyvåpen ut av spillet, og det betyr igjen at de må svekke andre frontavsnitt, noe som russerne nok vil vite å utnytte. Men med Kertsj på tyske hender vil det bli umulig for ~~tyskerne~~ russerne å bringe forsterkninger og forsyninger sjøveien til troppene foran Taganrog. De tyske oppgavene over russernes tap av mennesker og materiell er naturlig vis i samsvar med deres øvrige oppgaver. Russernne benekter at det i det hele tatt har vært så store troppestyrker på Kertsj, som det fangetall tyskerne oppgir.

Samtidig med det tyske angrepet på Kertsj satte Timosjenko inn med det største angrep som hittil er foretatt i hele krigen fra russisk side. Det var rettet mot Charkow, som er nøkkelstillingen for alle angrep rettet mot Kaukasus. Den største betydning har byen som basis med glimrende forsyningsmuligheter østover, særlig 4 større jernbaner, med bl.a. den viktige jernbaneforbinnelse med Tostow. Om punkter på denne linje er også de største kampene i denne uke utkjempet. Bare i løpet av de 5 første dager tapte tyskerne 12.000 elitesoldater i dette avsnitt. Det mest opsiktsvekkende i kampene om Charkow er den store innsats av tanks fra begge sider, og russerne hevder å ha vunnet en stor og klar seier i det store tankslag som har funnet sted, og at de har ødelagt ca. 600 tyske tanks. Etter hvert som slaget har tiltatt i voldsomhet, har begge parter ført fram forsterkninger og slaget pågår ikke lenger om bare byen, men strekker seg over en front på nære 200 km. og det gjøres de største anstrengelser av begge parter for å undgå flankeangrep med omringninger, og en kan vente en stadig forlengelse av frontlinjen.

Fra russisk hold hevdes det at hvorvidt Charkow faller eller ikke, så har russerne ødelagt eventuelle tyske planer om en samlet offensiv med Kaukasus som mål, og de tyske armeer som stod ferdige til framrykning mot Rostow, er i all hast flytt nordover som undsetning til Charkow. I militære kretser ser en det som en mulighet at russerne vil utnytte det initiativ de for øyeblikket har, til å sette inn med nye offensiver av stort omfang som vil tvinge tyskerne til større omgrupperinger. Et av de avsnitt som er aktuelle er Smolenskavsnittet. På Kalinin- og Leningrad- avsnittet og også ishavsfronten er aktiviteten stadig stigende, og initiativet stadig på russiske hender. Men fremdeles er det vårbløyte på midtfronten og nordfronten. Tyskernes oppgave på østfronten denne sommer er neppe lettere enn forrige, men før vanskeligere, og de kan ikke nære noe berettiget håp om å ~~kn~~ knekke den russiske hæren i løpet av høsten. De vil i alle tilfeller måtte rekne med nok en vinter på østfronten under helt andre vanskeligheter enn sist, og samtidig måtte forberede seg på et alliert angrep fra vest neste vår.

Det fjerne Østen.

De allierte styrker som har forsvart Burma, har trukket seg nordover under stadig kamp mot en helt tallmessig overlegen fiende. Forsvarerne har aldrig tellet mer enn 30.000 mann, med en panserbrigade og helt utilstrekkelig flyvåpen. De kinesere som har deltatt i kampene har bare gått opp i 6-8000 mann. Først etter Mandalays fall kom store kinesiske forsterkninger men for sent. De allierte hadde ingen mulighet for å stanse japanerne i Burma, men de har lagt vekt på bygging av forsvarsverker i fjellene. Den såkalte "Wavell-linje" går langs Bramaputras dalføre, og mot Kina byr fjellene naturlige forsvarsverker. De siste meldinger går ut på at her holder Kineserne stand ved grensen mot- Yunnan-provinsen.

Japanerne forbereder øyensynlig storangrep mot Kina, i det håp å knekke Chinkinregjeringen definitivt. På denne måte kunne de fri seg for meget farlige flanker og frigjøre meget store troppestyrker. Det er imidlertid en stor oppgave som vil redusere andre angrepsmuligheter betraktelig. Det må i tilfelle sees som ~~en~~ en slags innrømmelse av at deres front allerede er stor nokk, og at de tenker på å stabilisere den. Muligens kan en også se det som en ny vurderring fra japansk side om aksemaktenes sjanser i Europa. De tror muligens mere på at de kan beholde innfly-

telsen over Kina etter nederlaget i Europa, enn på fruktene av en forelø-
.big seier over Australia.

Et moment som kan være medvirkende til japanernes valg av front kan være de alliertes stadige stigende luftstyrker. „Og erfaringene fra Koral-hevet har lært dem at 2nen runde i Østen er begynt. Japanerne led her et alvorlig nederlag, som ene og alene skyldes innsatsen av de alliertes fly. De største skipsenheter hadde ikke engang føling med hverandre. De allierte innrømmer at de hadde den store fordel å kunne operere vesentlig fra landbaser. Først nå, i forbindelse med at lederen for toktet ble dekorert, opplyser Washington at de amerikanske bombefly som angrep Japan i forrige måned, ødela et slagskip som lå ved beddingen i Tokios xxxx store skipsbyg-geri, og samtidig satte Japans største flyfabrikk i brand.

vVv

I Jugoslavia fører de djerve serbiske friskarer partisankrigen i et omfang slik at en virkelig kan snakke om tofrontskrig til lands allerede. Friska-rene står under ledelse av den serbiske general Mikhailovitsj. Det har lyk tes han å skaffe seg en veltrenet hær på over 100 tusen mann. Alle sammen er trofaste serbiske patrioter som følger sin fører i liv og død. Det er lett å tenke seg hva slags vanskeligheter denne hæren har å stride mot, ikke minst i metforsyningen. De har fått endel fly fra Sovjetsamveldet som serberne selv har fløyet over, det er all hjelpen utenfra. Men de har alt vunnet store mengder materiell fra tyskerne og italienerne. Partisanerne kontrol-lerer nå omlag 3/4 av det gamle serbia og store deler av Bosnia og Monte-negro. I mars ble det meldt om at serberne hadde tilintetgjort en hel italiensk divisjon som var lagt i byen Niksitsj i Montenegro. Og i Bosnia er praktisk talt alle byer og jernbaner blokert av partisanerne som tilføy-er de tyske og italienske garnisoner der blodige nederlag.

I Hellas, er det forferdelige tilstander. Okkupasjonsmaktene har skapt fullstendig kaos i landet. Det er en skrikende matnød og en omfattende sabotasje fra sivilfolket slik at tyskerne har over evet å stoppe alle tilførsler, som de selvsagt har latt grekerne få av sitt berømte "storsinn" til de "arbeidsskye elementer" som tyskerne kaller dem. Dansk "Politikken" melder fra "kompetent gresk hold" blir det dementert at det skal være 2000-dødsdall daglig på grunn av hungersnød. Det er "bare" 180-200 daglig. I mars meldte den engelske avisen "Daily Telegraph" at det under okupasjo-nen var henrettet eller sultet i hjel 150 til 200 tusen grekere.

I Finnland skrev statsmaktene den 1. mars ut et nytt statslån på 2 milli-arder finske mark til krigsformål. Naziregjeringen Ryti hadde engasjert "Suomen sosialidemokratti" til reklameorgan for tiltaket, men det ble en kjempefjasko. Ingen vilde tegne seg på til slikt formål. Det lyktes ikke å få noen til å tro at det var arbeiderklassen som stod bak dette statslå-net. Bladet kunne ikke nevne et eneste eksempel på at tegninge hadde noe hell mellom arbeiderne og lånet ble aldri tegnet til mer en en tredjepart.

Fra Italia melder det sveitsistske bladet "Baseler Nachrichten" at det er oppdaget en "illegal" fraksjon inne det fascistiske parti. Fraksjonen var ledet av flere av de mest kjente fascister og var rettet mot Mussolini og Hitler og den stigende tyske besettelse av Italia likesom den var for at Italia skulde trekke seg tilbake fra krigseventyret mot Sovjet. Det er alt foretatt utrenskning.

Fra Tyskland blir det meldt at brødrasjonen fra og med 1. april ble nedsatt til 285 gram brød for dagen for de fleste voksne personer, men det er langt fra alle som får så mye. I det høve har det vært virkelig uro i arbeider-kretser i Køln, Chemnitz, Düsseldorf og andre steder. På flere fabrikker i Blohm & Voss verkene i Hamburg, Leine-Werke i Leina og en spesialstalfa-rikk i Reidt, protesterte arbeiderne kollektivt mot nedsettelsen. Gøbbels har måttet ut med en hatsk artikkel i "Das Reich" der han truer med døds-straff for motstand mot krigspolitikken.

Fra Bern i Sveits blir det meldt at tyske SA-styrker er anbrakt ved alle tyske rustningsanlegg for å rå bot på sabotasjen. SA-tropper og politi driver i Berlin "Øvelser" med barrikader og mitraljøser i gatene. Det er ment som skremsler mot de misfornøyete arbeidere.

Nær byen Schwerin i Tyskland kom det i mars til blodige sammenstøt mellom politiet og soldater som skulde sendes til østfronten. Soldatenes kvinner og barn var møtt fram. Det kom til en større kvinnedemonstrasjon som politiet gikk løs på. Soldatene forsvarte kvinnene og det ble hard kamp før politiet greidde og sprenge demonstrantene. - Det blir videre meldt at i skogstraktene vest for Glogau gjemmer det seg mange tyske desertører fra østfronten. En oprenskningsaksjon fra statsmaktenes side ble bare en fjasko.

Fra Dresden blir det også meldt om kvinnedesmonstrasjoner i mars framfor partihuset i byen. SA-tropper åpnet ild og sprengte demonstrantene.

Barnedødeligheten i Tyskland har øket uhyggelig under krigen på grunn av epidemiske sygdommer og matsituasjonen mellem arbeiderklassen. Det er vanskelig med lægehjelp da de fleste læger er sendt til østfronten.

Fra Geneve, blir det meldt at korupsjonen innen tyske militære kretser griper stadig om seg. Det foregår en utstrakt svartebørshandel, særlig med bensin. I den polske byen Bydgosc opdaget statsmaktene en hel illegal organisasjon for bensinhandel. Den hadde "filialer" i større tyske byer. Hele vognladninger er stjålet og solgt og en rekke offiserer er innblandet. Det er arrestert 57 personer, av disse er 17 høye offiserer innen Gestapo. Skandalen prøver nå statsmaktene å dysse ned.

vVv

Kirkefronten.

I alt er nå 45 biskopper og prester avsatt. En rekke kristelige organisasjoner har protestert. Bl.a. har det teologiske fakultet og menighetsfakultetetet protestert mot at de geistlige blir betraktet som" opprørere. Den erklæring prestene leste opp i kirkene var en bekjennelse som tok stanpunkt til religiøse spørsmål og hendelser i samband med dem. Det har en ikke bare rett, men også plikt til. Biskoppene fant at den "nazistiske" ungdomstjeneste" stred mot krrkens og foreldrenes rett på samme vis som taleforbud mot prestene og fengsling av lærerne. Det blir ogsa protestert mot at prestene har vært med på sabotasje.

Prestene kastes på gaten. Fra Kirkedepartementet er det utgått ordre om at avskjediget prest. Ingv. B. Carlsen skal være ute av sitt hjem innen 31/5. Det er i denne forbinnelse av interesse å merke seg at Gl. Akers prestebolig ingenlunde er statens eiendom eller kommunens eiendom, men rett og slett menighetens private hus.

Nyordning i prestestanden. Den nye residerende kapelan i Gl.Aker, hr. Barby, har tidligere vært rommeslager i Frelsesarmeens musikkorps, men ble avskjediget p.g.a. underslagg og slett oppførsel. Siden har han vært leder av hirdens musikkorps og dessuten volontør i Blå Kors. Nå er han dessuten chef for NS nye hjelpeorganisasjon, N+S+H+. Hr. Barby vil sikkert bety en værdifull forøkelse av NS nye presteskap. Han avsluttet sin utdannelse i første middelklasse - etter å ha gått der i 2 måneder. Selv NS biskop Hagen er øyensynlig en smule urolig ved tanken på hvordan den nye kapelan skal klare sitt embete. Han har nemlig i sakens anledning sent et brev til Kirkedepartementet, hvor han i forsiktige vendinger antyder at det i et kultursentrum som Oslo kanskje vilde være det klokeste om de prester som ble utnevnt hadde teologisk utdannelse.

Den nye prest på Lillehammer hr. Lyngås, hadde den utsøkte takt å holde sin tiltredelsestale 17de mai. NS hadde trommet isammen alt de eide og hadde

av medlemmer og gamle uvitende koner, som ikke viste hva som skulde foregå. Ialt var det lykkes å få tromlet sammen 51 tilhørere. Til sammenlikning kan nevnes at ved kirkekonserten om aftenen var tilstrømningen til kirken så overveldende, at konserten måtte gjentas senere på aftenen, for at i hvert fall flest mulig av de som var kommet skulde få oppleve en kirkestunn på landets høytidsdag.

vVv

På et sted i Nordland har man en nazist og han ble naturligvis stedets ordfører. En dag fikk han et eiendommelig brev i posten. I brevet lå en geværkule til Krag-Jørgensen rifle. Teksten som fulgte var meget kort. Det stod bare: Du får den på denne måte denne gangen.

vVv

Den siste av Oslos sportsjournalister FinnAmundsen i "Morgenbladet" er avsatt fordi han ikke har forstått noe av den nye tid. Som ny sportsredaktør i Morgenbladet er av pressedirektoratet tilsatt Aage Christiansen som er fullblods nazist fra før krigen, og senere har tjenestegjort i Fritt Folk, Telegrambyrået, Den norske Legion, Arbeidstjenesten, Idrettsforbundet og hans nåværende stilling er "avdelingschef" i Departementet for Arbeidstjeneste og Idrett. Dermed er idretten nazifisert i samtlige Oslo-aviser og NS banden kan uforstyrret fortsette sin løgnpropaganda - men heldigvis til ingen nytte. Både de aktive og det store publikum vet at all sport idag er politisk og at samtlige ledere er "høye" medlemmer av N.S.

vVv

En av landet herredskasserere var meget tvilsom og holdt på å gå inn som medlem av NS. En morgen han vandret ut av sitt hjem for å gå til sitt virke fandt han granbar utenfor sitt hus og granbaret visste vei til kirkegården. Han gikk ikke inn i NS.

vVv

Det hersker stor nærvøsitet blant tyskerne i Norge for tiden. Det fortelles at det i Stavanger forleden var tilløp til panikk og alle hird og NS ble sendt vekk fra byen i busser. Grunne var at en gruppe engelske sjøstridskrefter var observert like utenfor byen. Tyskerne innstilte sine kanoner i Stavangers utkant på byen og ifald de engelske krigsskip hadde gitt ild mot de tyske stillinger hadde tyskerne skutt på byens centrum og naturligvis lagt det ut for å være engelsk beskytning av den norske civilbefolkning. Imidlertid gav engelskmennene aldrig ill.

I forbinnelse med angrepet på "Prins Eugen" ble to tyske båter torpedert utenfor Farsund. Det kunne iaktas fra land. Mange døde og alvårlig sårede drev iland og endel ble også reddet uskatt. Sykehuset i Farsund har i den anledning hatt fullt belegg.

vVv

Telefonforbinnelsen fra Oslo med Møre og Trondheim og nordover ble stengt onsdag 20. mai. Tyskerne i Møredistriktene var meget nervøse for engelsk invasjon og de lokomotiver som fandtes på Raumabanen sto hele tiden med dampen oppe for å fragte flyktende tyskere inn i landet, hvis det ble alvar med innvasjonen.

vVv

I byer utenfor Oslo, sikkert flere, men vet om Porsgrunn og Tønsberg med sikkerhet, ble norske lastebiler onsdag den 20. mai stoppet av tyskerne og rekvirert.

vVv

Det at tyskerne har arrestert 2000 hollanske officerer nok en gang er forbudt omtalt i norske aviser. Likesåat en i Amsterdam har arrestert 460 gidsler som "med sitt hode" er ansvarlig for at det ikke skjer uroligheter eller forulempninger mot den tyske "voldsmakt".

vVv

Det hellige enfold.

I Lillehammeravisene for 18 mai iår melder de tyske myndigheter følgende:

"3 russiske krigsfanger er nylig rømt fra en fangeleir ved Lillehammer d.v.s. Jørstadmoen. Fangene lider av smittsom syke og befolkningen advares mot å ha noen befatthing med dem.

Opplysninger som kan lede til pågripelse bes meldt nærmeste politi-myndighet".

vVv

Borgerlig infami.

Det eneste lesverdige i Aftenposten fortiden synes å være gamle, gode Alexander Dumas,s Tyve år efter, som formentlig er gått rotten Floods nese forbi. I aftennummeret for 22. mai leser vi følgende: tidspunktet er efterat skottene har forrådt kong Karl:

Atter tidde begge et øyeblikk.
- Hvor skottene, spurte Cromvell.
- De holdt sitt ord, sa Mordaunt, og rørte seg ikke.
- Feige uslinger, mumlet Cromvell.
- Deres offoserer bad om å få hilse på Dem, hr. general.
- Jeg har ikke tid, har de fått sin betaling?
- Ja, inntt fikk de den.
- De kan de dra sin vei og vende tilbake til sine fjell og der skjule sin skam, hvis de fjellene deres er høie nok til det, jeg har ikke mer noe med dem å gjøre og de ikke noe å gjøre med mig. .....

De gamle romere hadde forskjellige yrker som medførte borgerlig død, utøverne av disse rammet av borgerlig infami. De fleste av disse yrker, for eksempel skuespillernes, frigjorde seg i tidens løp for infamiens virkninger og ble anerkjendt som det hederlige arbeide det er, men forræderne har til alle tider vært "dødé". Cromvell kunde bruke de forræderske skotter da de solgte sin konge til ham, men han avslo å omgåes ~~xxxxxx~~ rottene da han ikke lenger hadde bruk for dem. Som på Cromvells tid, så nu. I øyeblikket er det florisante tider for de norske rotter, men når tyskerne ikke lenger har bruk for dem, er det slutt med Quislingenes korte frøkenstand.

vVv

Finn Halvorsen er utnevnt til "titulær professor" i Roma. Hvilket fag vet vi ikke.

vVv

Kristen Gundelach har etter "mordbrannen" hos seg bedt om å få livvakt.

vVv

Hvor står bønderne.

Bondestanden er utvilsomt den stand hvor NS har hatt størst tilslutning. Partiet mener selv at her har bevegelsen sikkert fotfeste. - For å få et bilde av situasjonen idag skal vi ta for oss et typisk bondefylke som Opland. Det er riktignok at en blant de større gårdbrukere finner et meget stort antall av NS- tilhengere. - ofte meget farlige og aggressive folk. En kan sikkert regne med at antallet av voksne NS-medlemmer bl. de større gårdbrukere her er minst dobbelt så stort som NS-tilhengere fra alle de andre klasser tilsammen. Slik er det også blant barn og ungdom. Anderledes er det med småbrukere og landarbeidere - de er sjelden NS.

Oppslutningen om NS blandt bønderne har helt fra krigens første tid vist praktisk talt det samme bilde: Et meget stort tilsig fra de større gårdbrukere - ubetydelig fra småbrukerne. Bemerkelsesverdig er det imidlertid at det i det første år økte medlemsstanden i NS stadig. Så stoppet det plutselig opp. Siden har det på enkelte steder gått tilbake. Sikkert er det at kampiveren blandt NS har avtatt påtagelig i det siste. Det er over hele fylket påfallende - enkelte steder for partiet helt katastrofalt. Årsaken til stilstanden og omslaget er å finne i NS brutale og hensynsløse maktpolitikk. Bønderne begynner å få øynene opp for NS arbeidsmetoder og for deres totale mangel på faglig innsikt. Dette siste har også gjort NS medlemmene selv nervøse.

Overfor den nye Bondeorganisasjon, Bondesambandet har såvel bønderne som småbrukerne reagert. Selv ikke alle NS bøderne er gått inn i Sambandet Alt det som står i avisene om oppnevning av styrer og innmeldelse i Bondesambandet er bare den vanlige løgnpropaganda som vi kjenner fra alle andre områder. Som regel har det ikke møtt opp så mange i hver bygd som det antall styresmenn som trengs. Vanligvis har 2-3 møtt opp. På dette punkt har bønderne holdt fronten like godt som alle andre.

Ser en på de enkelte bygder i fylket er bildet nokså forskjellig. I bygder som Biri, N+land og Etnedal er folk som koltne, valne - hverken fugl eller fisk. Svært mange er tilsluttet NS, uten at de egentlig er NS. De følger strømdraget som annet rekgods. V. og Ø. Gausdal er helt fine. NS lederne karakteriserer disse to bygdene som "svarte". Sør-Aurdal er også fin. Det er så få NS folk at det ikke engang kan greie å skaffe partimedlemmer til styre og stell for bygda. - Men så finns det også mørke enkter. Ø. Toten har sikkert det største antall NS folk av alle bygder i fylket. Særlig omkring Lena st. er det et stort og farlig reir, hvor partifolkene er aktive på alle måter. I Lom finns det også mange NS folk. Men det værste stedet er Sør-Fron. I Skurdalsgrenda og omkring Harpefoss er NS folkene meget farlige. De er truende til hva som helst og skaselsløse i sitt angiveri.

Sammenfatter en ovenstående er situasjonen den at tilslutningen til NS er stoppet opp og enkelte steder på retur. Alt ialt kan en si at det er merkelig og stort at det har gått såpass fint utover landet som det har gjort. En skal huske at bøderne mer enn noen annen sitter isolert, henvist til seg selv og sine egne slutninger. Lite eller ingenting kommer til hjelp utenfra - ingen nyheter, ingen meddelelser om det som de føler er i gjære, men som de ikke kan få tak i. Da har motløysa lett for å melde seg og motløysa er partiets gode forbundsfelle. Men smatt om senn kommer bønderne til å se hva NS folkene er for slags karer og hvilke midler de benytter seg av for å drive sine overgrep igjennem. Her har kirke- og lærerstriden vært av uvurderlig betydning. Det er derfor ikke utenkelig at en om ikke altfor lenge vil se nye, tydelige uttrykk for omslag i stemningen blant bønderne.

vVv

Vi bemerker at det fremdeles er den overveiende del av kinopublikummet som stadig ser Ufa-forfilmer og de hjemlige propaganda og løgn-forfilms. Vi presiserer atter at man kan gå på kino men at man ikke skal gå inn i lokalet før forfilmen er vist.

vVv

Glem ikke lærerne.

Det er lærerne som har tatt den første støyten til å forpurre gjennemføringa av et "Riksting" i Norge.

NS har i forbittrelse over lærernes aksjon arrestert en hel del av dem og framleis sitter ca. 1000 stykker i konsentrasjonsleir eller fengsel.

Det er ingen sikkerhet for at ikke lærerne igjen er nødt til å ta en ny aksjon og vi må derfor være forberedt på dette og støtte opp om dem og deres familier.

vVv

Gestapo-brutalitet.

Da de 17 unge guttene fra Jæren som nå er skutt, var blitt dømt til døden, kom der beskjed fra Gestapo til deres pårørende at de kunne få komme inn og si adjø til dem i fengslet. Da slektningene ankom til Grini ble de kort og brutalt nektet adgang - tiltross for at de hadde tillatelse og hadde reist den lange veien for å se sine kjære en siste gang. - En kan forsøke å sette seg inn i den sinnstilstand disse mennesker var i. For å prøve å hygge litt for dem bad bestyrerinnen for Røde Kors søsterhjem, søster Karen Elise Moe dem til seg lørdag ettermiddag. Fengselsprest Hauge skulde holde andakt for dem og etterpå skulde de drikke en kopp kaffe. Under fengselsprestens andakt bryter plutselig 8 Gestapofolk inn. Brautende og skrikende som deres vane er, beskylder de såvel Røde Kors søstrene som de pårørende for statsfiendtlig virksomhet og går ivei med å forhøre hver enkelt. To av de tilstedeværende tok de med seg deriblandt en ung pike som var kommet inn med sin gamle mor. - Gestapos opptreden overfor mennesker som i den dypeste sorg og sjelenød lytter til Guds ord, har vakt den mest intense forbittrelse overalt. Selv ikke sorgen har disse plumpe udyr respekt for.

vVv

17de mai ble følgende dikt funnet:

På Bjørnsons grav:

Hvad som idag du hadde talt
om rettferd, lov og kjærlighet?
Akk mester, alle nordmenn vet
din stemme var blitt kvalt.

Ja kvalt var blitt din visdoms røst,
som alle skogens røster blir
der håb om fortsatt sommer gir
i tung og stormfull høst.

Men modnes ikke sæd og frø
just under høstens kvelertak?
Enn tror vi på det godes sak;
for det kan aldri dø.

På Ibsens grav:

Derfor vet jeg, glorien svikter
Denne jagt får ingen dikter,
og kunn det kan fremmed leve
som en dikters sang kan hæve.

Under Preussens dødning-farver,
sorgens sorte-hvide klud
bryder dådens lodne larver
ej som sangens fjærild ud.

De kan sagtens silke spinne
til en tid, som dør derinde.
Just i seiren bor forliset
Preussens sværd blir Preusser-riset.

vVv

Følgende telegram kom til skaperen av Maihaugen på hans 80 års dag, altså til Anders Sandvik fra Macody Lund:

Din Nasjonale Samling vil vilt trygt på haugen
når den andre er røket ynkelig på rauen.

Det er bekrefter at telegrammet er kommet frem.

vVv